FINANSBOLAGEN

Justitiedepartementet
Enheten för familjerätt och allmän förmögenhetsrätt
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till:
ju.L2@regeringskansliet.se

2026-10-23

Er ref: Ju2026/01693 FF ref: 2026/34

Remissyttrande: Gäldenärens avtal i konkurs (Ds 2026:15)

Finansbolagens Förening (Finansbolagen) har fått möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad promemoria i vilken det lämnas förslag om en enhetlig reglering för hanteringen av gäldenärens avtal i konkurs. Förslagen innebär att det vid konkurs som huvudregel ska finnas ett hävningshinder för gäldenärens motpart gällande avtal med återstående ömsesidiga förpliktelser och en rätt för konkursboet att inträda i sådana avtal. För det fall avtalet gäller fortlöpande eller delbara prestationer föreslås det att konkursboet som huvudregel ska kunna välja att träda in i endast en del av det. Om konkursboet inträder i avtalet ska parterna enligt förslaget fullgöra de prestationer som återstår och motparten ska ha en rätt till säkerhet från boet. Det föreslås att den nya regleringen ska vara tvingande och att s.k. ipso facto-klausuler ska vara utan verkan.

Finansbolagen avstyrker förslagen om hävningshinder och konkursboets inträdesrätt samt förbudet mot ipso facto-klausuler. Visserligen kan det finnas fördelar med att konkursinstitutet inte endast innebär slutet på en verksamhet utan även kan ha ett rekonstruerande syfte för att försöka öka de utdelningsbara medlen. Dock menar Finansbolagen att den föreslagna regleringen är alltför långtgående och ett alldeles för stort ingrepp i den allmänna principen om avtalsfrihet. Det är inte proportionerligt och rimligt att en borgenär i princip kan tvingas in i ett avtal med en ny gäldenär. Därtill med en för finansbolag ökad risk som en rätt för motparten att få säkerhet från konkursboet inte helt kan eliminera. Exempelvis olika kostnader i följd av de omfattande regulatoriska krav som gäller för finansiell verksamhet inkluderande kapitaltäckning som inte annars skulle uppstå. En rätt att driva konkursförfaranden på kredit är att gå allt för långt. Enligt Finansbolagens uppfattning kommer dessa förslag till skillnad mot vad som anges i promemorian att ha en märkbart hävningsdrivande effekt och riskera att finansbolag vill häva avtalet i ett tidigare skede än vad de annars hade gjort för att föregripa hävningshinder och inte tvingas till ett partsbyte. Liknande regleringar i andra länder t.ex. Norge är också förenade med avgörande begräsningar som gör att det normalt inte går kräva att inträda i finansiella avtal eftersom gäldenärens insolvens utgör en relevant bristande förutsättning.

FINANSBOLAGENS SERVICE – FF AB / FINANSBOLAGENS FÖRENING
(org.nr: 556153-7852)
Drottninggatan 32, 11 tr.
111 51 STOCKHOLM
Telefon: 08-660 68 90
E-post: info@finansbolagen.se
www.finansbolagen.se

För det fall det är fråga om en konkurs där det faktiskt finns förutsättningar för att driva hela eller delar av verksamheten vidare finns det också utifrån borgenärernas intressen möjlighet till nya avtalsförbindelser och det bör därmed inte uppstå några problem i praktiken vilket inte heller synes finnas i dag.

Om det ska införas tvingande regler om hävningshinder och konkursboets inträdesrätt menar Finansbolagen att det finns skäl att undanta kreditavtal och andra avtal om finansiering inklusive all leasing av lös egendom. Det finns annars på samma sätt som sagts ovan en risk för att finansbolag kommer att vilja häva avtalen eller vidta andra åtgärder mot gäldenären i ett tidigare skede vid första tecken på finansiella svårigheter. Finansbolagen delar inte bedömningen i promemorian att denna risk inte skulle vara särskilt stor. Det går inte heller att bortse från risken att kreditgivningen i stort skulle påverkas negativt om förslagen genomförs och någon tillräcklig analys av sådana konsekvenser har inte gjorts.

Gällande förslaget att konkursboet ska få inträda i en del av avtalet vill Finansbolagen under alla förhållanden framhålla följande och efterfrågar förtydliganden gällande behandlingen av leasing. Det är bra att det konstateras i promemorian att avbetalningsköp och avtal om finansiell leasing inte kommer att omfattas av rätten till begränsat inträde, eftersom varken gäldenärens eller motpartens prestationer i sådana fall kan sägas vara fortlöpande eller delbara. Finansbolagen noterar dock att operationell leasing inte omnämns. Enligt Finansbolagen bör inte heller operationell leasing omfattas av regleringen, eftersom det inte finns skäl att göra någon skillnad mellan de två typerna av leasing i detta sammanhang. Det finns annars en risk att förslaget i denna del skapar oklara situationer med varierande tillämpning beroende på hur konkursförvaltaren eller domstol tolkar rättsläget och avtalstypen.

Skillnaden mellan finansiell leasing och operationell leasing, som dessa begrepp traditionellt används, är att leasetagaren vid finansiell leasing har en skyldighet att garantera restvärdet vid leasingperiodens slut. Någon sådan skyldighet åligger däremot inte leasetagaren vid operationell leasing. Genom att endast finansiell leasing nämns i promemorian kan man få uppfattningen att garanti för restvärdet i ett leasingavtal är av avgörande betydelse för bedömningen av om ett avtal inte ska anses som fortlöpande eller delbart och därmed inte kunna bli föremål för begränsat inträde. Motsatsvis skulle olika typer av leasingavtal som karaktäriseras som operationella anses kunna bli föremål för begränsat inträde med långtgående och omotiverade negativa effekter för leasegivaren.

Operationella leasingavtal är vanligt förekommande inte minst i fordonssammanhang och där under kommersiella beteckningar som ”Business lease” eller ”Fleet leasing” beroende på utformning och målgrupp. I sak innebär sådana operationella leasingavtal att fordonet återlämnas efter leasingperiodens utgång och att leasetagaren som sagt inte ansvarar för något restvärde. Det innebär samtidigt att det ansvaret eller risken bärs av någon annan vilket helt måste återspeglas i prissättningen av leasingavgiften. Ändras löptiden så ändras kalkylen för leasegivaren, vilket bl.a. beror på att värdeminskningen av fordonet inte är linjär över tid utan störst i början av leasingperioden för att sedan plana ut. Förhållandet återspeglas i avtalsvillkoren som inte medger förkortad löptid eller alternativt medger förkortning endast mot högre avgift. Om konkursboet skulle kunna begära begränsat inträde av ett operationellt leasingavtal får boet alltså en ”rabatt” på leasingavgiften som ingen skulle få på marknaden. Leasegivaren förlorar samtidigt en intäkt och skulle få finna sig i en förlust som går utöver eventuell förlust vid konkursens avslutande. Finansbolagen uppfattar inte att detta är syftet med förslaget, vilket behöver tydliggöras under den fortsatta beredningen.

Utan ett sådant förtydligande finns utöver risken för att leasegivaren drabbas av en otillbörlig förlust även risken att operationella leasingavtal i många fall endast kan erhållas med en förhöjd första hyra eller en stafflad leasingavgift som följer värdeminskningen som är störst i början av avtalstiden. En sådan utveckling vore olycklig för den allmänna omsättningen och negativt för företagens tillgång till finansiering som är anpassad till företagens vid var tid begränsade likviditet och betalningsförmåga.

Ett förtydligande om att även avtal om operationell leasing undantas överensstämmer också med att avtal där motparten (leasegivaren) har ett sakrättsligt skydd till gäldenärens prestation (leasetagarens prestation/skyldighet att lämna tillbaka objektet till ägaren/leasegivaren) ska undantas. Vilket framgår av föreslagna 3 kap. 12 § andra stycket konkurslagen.

Slutligen görs i promemorian bedömningen att frågan om konkursboets överlåtelse av gäldenärens avtal till en ny part bör bedömas i ett annat sammanhang, exempelvis i samband med genomförandet av det nya insolvensdirektivet. Enligt Finansbolagens uppfattning bör det tas ett helhetsgrepp på detta område. Även frågan om konkursboets inträdesrätt bör således övervägas i det sammanhanget, för att kunna göra en djupare och mer allsidig analys av förslagens konsekvenser.

FINANSBOLAGENS FÖRENING

Per Holmgren
Per Holmgren